

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра історії України та спеціальних історичних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Майя НІКОЛАСВА

«серпень» 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Спеціальність 032 Історія та археологія

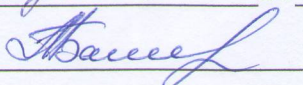
Освітньо-професійна програма: Історія та археологія

Робоча програма педагогічної практики для здобувачів IV курсу денної форми та V курсу заочної форми навчання спеціальності 032 Історія та археологія факультету історії та філософії. Одеса : ОНУ, 2024. 18 с.

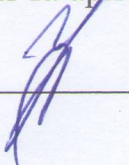
Розробник : Левченко Галина Сергіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін

Протокол № 1 від "29" серпня 2024р.

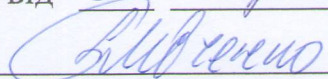
Завідувач кафедри (Олена БАЧИНСЬКА)

Погоджено із гарантом ОПП/ОНП Історія та археологія

 (Наталія ПЕТРОВА)

Схвалено навчально-методичною комісією факультету історії та філософії

Протокол № 1 від "30" серпня 2024р.

Голова НМК (Галина ЛЕВЧЕНКО)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № _____ від "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № _____ від "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС
педагогічної практики здобувачів у закладі вищої освіти

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
<p>Загальна кількість: кредитів – 6</p> <p>годин – 180</p> <p>залікових модулів – 1</p> <p>змістових модулів – 3</p> <p>Тривалість: 4 курс – 4 тижні 5 курс – 4 тижні</p>	<p>Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва)</p> <p>Спеціальність <u>032 Історія та археологія</u> (код і назва)</p> <p>Рівень вищої освіти: <u>перший</u> (бакалаврський)</p>	Нормативна	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		4-й	5-й
		<i>Семестр</i>	
		8-й	10-й
		<i>Відвідання уроків</i>	
		40	20
		<i>Проведення уроків</i>	
		6	2
		<i>Самостійна робота</i>	
		134 год.	158 год.
		Форма підсумкового контролю:	
		Іспит	Іспит

ВСТУП

На сучасному етапі в Україні продовжуються процеси формування національної системи освіти та її інтеграції до міжнародного освітнього простору. У цих доволі складних умовах реформування української освіти, майбутній учитель має чітко усвідомлювати роль і місце освіти в житті суспільства та окремої людини, відчувати відповідальність за успіхи та невдачі своїх учнів. Він повинен не лише надавати учням знання з предмету, але й навчати їх думати, міркувати, приймати рішення, ефективно пристосовуватись до життя в умовах війни російської федерації проти України та мінливих обставин життя.

Одним із важливих чинників професійного становлення вчителя-історика є педагогічна практика здобувачів, обсяг і рівень якої мають дозволити випускникам по закінченні університету розпочати роботу на посаді вчителя в загальноосвітніх школах, гімназіях, ліцеях.

Педагогічна практика здобувачів факультету історії та філософії є практикою виробничого типу. Здобувачі-історики освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр спеціальності 032 Історія та археологія проходять її у загальноосвітніх навчальних закладах на 4 курсі денної форми навчання (відповідно 8-й семестр) та на 5 курсі заочного відділення (10-й семестр).

Педагогічна практика здобувачів факультету історії та філософії є практикою виробничого типу. Здобувачі-історики освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр спеціальності 032 Історія та археологія проходять її у загальноосвітніх навчальних закладах на 5 курсі заочного відділення (10-й семестр).

Програма педагогічної практики розроблена у відповідності з «Положенням про проведення практики здобувачів вищих навчальних закладів України», затвердженим наказом МОН України № 93 від 8 квітня 1993 р. із змінами, внесеними згідно з наказом МОН № 351 від 20 грудня 1994 р., а також «Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І. І. Мечникова», затвердженим на засіданні Вченої ради ОНУ імені І. І. Мечникова, протокол № 3 від 27 жовтня 2020 р. і «Положенням про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова», затвердженим на засіданні Вченої ради ОНУ імені І. І. Мечникова, протокол № 14 від 25 червня 2024 р.

Педагогічна практика є завершальним елементом підготовки майбутнього вчителя історії. Вона призначена для закріплення і практичної демонстрації знань, які здобувачі отримали з курсів «Педагогіка» та «Методика викладання історії в школі». Окрім цього, педагогічна практика є елементом практичного застосування здобувачами знань із загальних та спеціальних навчальних курсів і археологічної, етнологічної, архівної та музейної практик.

Мета та завдання практики

Метою педагогічної практики є опанування здобувачами сучасних методів і форм організації навчально-виховного процесу в середніх навчальних закладах різних типів, формування у них знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних для професійної діяльності умовах, виховання потреби систематично поповнювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності

Основними завданнями педагогічної практики є:

- актуалізувати й привести в систему набуті знання з історії, теорії літератури та методики її викладання;
- сформувати вміння творчо реалізувати набуті під час навчання в університеті знання й вміння в процесі планування й проведення уроків та позакласних заходів з предмета;
- домогтися того, щоб здобувачі-практиканти з'ясували й усвідомили особливості організації навчально-виховного процесу з учнями старших класів (особливості шкільних програм, підручників, підбору методів і прийомів роботи, оцінювання знань, умінь і навичок, перевірки творчих і контрольних робіт);
- стимулювати креативне ставлення практикантів до роботи в школі, усіляко заохочувати проведення цікавих і корисних нетрадиційних уроків і позакласних заходів з літератури;
- організувати роботу здобувачів з виготовлення й використання на уроках і позакласних заходах з літератури навчальних дидактичних матеріалів та новітніх аудіо- та відеоматеріалів;
- сформувати вміння максимально ефективно реалізовувати виховний потенціал навчального матеріалу для національного, морально-етичного виховання молодого покоління;
- прилучити здобувачів-практикантів до передового педагогічного досвіду вчителів – майстрів своєї справи, навчити об'єктивно оцінювати результати своєї педагогічної діяльності і визначати перспективи роботи з самовдосконалення.

Педагогічна практика спрямована на формування у здобувачів наступних **компетентностей**:

а) загальні:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 11. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

в) спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

СК 15. Здатність до комунікації з освітянською спільнотою та навчання основним складовим історичного та археологічного знання.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 10. Застосовувати сучасні методиками у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.

ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

Здобувачі повинні знати:

- зміст шкільних програм, підручників, наукової й методичної літератури з курсів, які вони викладатимуть під час практики;
- норми оцінювання знань, умінь та навичок учнів;
- рекомендації Міністерства освіти й науки України з викладання дисципліни в певному навчальному році, організації виховної роботи у загальноосвітніх закладах освіти.

Здобувачі повинні вміти:

- планувати роботу вчителя(календарно-тематичні й поурочні плани-конспекти уроків);
- досконало володіти методикою проведення всіх типів уроків відповідно до сучасних вимог;
- об'єктивно оцінювати результати навчальної діяльності старшокласників, керуючись чинними нормами;

- для актуалізації навчально-виховного процесу майстерно використовувати різні види наочності й сучасні аудіо- та відео матеріали;
- здійснювати диференційований підхід до учнів, приділяючи особливу увагу роботі з творчо обдарованими дітьми;
- об'єктивно, кваліфіковано аналізувати результати своєї роботи в школі й діяльності своїх колег, досвідчених викладачів для підвищення своєї професійної майстерності;
- активно впроваджувати новітні педагогічні технології (особистісно-орієнтоване навчання, блокова система, інтерактивні методи як засіб розвитку креативної особистості);
- методично грамотно організовувати роботу учнів на уроках і в позакласній діяльності з предмета, формуючи бажання й уміння поповнювати знання під час навчання в школі й у подальшому житті;
- формувати в учнів уміння послідовно, грамотно, аргументовано висловлювати свою думку, обстоювати свою громадську позицію.

Організація проведення практики

Педагогічна практика проводиться на базі загальноосвітніх навчальних закладів міста Одеси, з якими Одеський національний університет імені І.І. Мечникова ухвалив відповідні договори. Базами педагогічної практики є загальноосвітні навчальні заклади (ліцеї) I-III ступенів навчання, перелік яких визначається відповідними Наказами про проведення педагогічної практики по Одеському національному університету імені І.І. Мечникова щороку.

Всі бази педагогічної практики є навчальними закладами з багаторічною історією, своїми традиціями та якісним підходом до навчання й виховання підростаючого покоління. Структури баз практики ідеально оптимізовані для проведення навчально-виховного процесу в середній та старшій школі, укомплектовані вчителями історії з дуже високою підготовкою (вчителі вищої категорії, вчителі-методисти) і мають гарну й сучасну матеріальну базу. Все це дозволяє проходити педагогічну практику здобувачам-історикам в дуже якісних умовах, що сприяють не тільки для закріплення і демонстрації отриманого за час навчання на факультеті фаху, а й для творчого розкриття майбутнього вчителя.

Під час проходження педагогічної практики, в кожен навчальний загальноосвітній заклад міста Одеси – базу практики направляє група здобувачів чисельністю від 3 до 8 осіб. На час практики вона має подвійне керівництво. Групою здобувачів керують: керівник практики від факультету, керівники практики від кафедр. У самому навчальному закладі здобувачі підпорядковані практикуючому штатному вчителю історії, закріпленого за групою розпорядженням керівництва загальноосвітнього закладу – бази практики.

Дистанційне/змішане навчання.

Функціональні навички проведення учбових занять в дистанційній формі є однією з найбільш актуальних завдань сучасного освітництва. У складних умовах проходження педагогічної практики може приймати окрему форму, яка встановлюється відповідно до актуальних розпоряджень, а саме, дистанційну. У такому випадку також можливо формування умінь, пов'язаних із педагогічною діяльністю здобувача-історика: конструювання, побудова та організація навчального процесу.

Для цього необхідно перш за все співвідносити прийоми та методи педагогічної техніки в ситуації безпосереднього та опосередковано-дистанційного спілкування, змістити фокус на методи залучення та реалізації інформаційних технологій при викладанні історії.

За необхідності до початку практики пропонується додатковий інструктаж керівника від факультету, присвячений специфіці навчального процесу в умовах дистанційної/змішаної роботи.

Під час проходження педагогічної практики основними обов'язками здобувача-практиканта є:

- у відповідні терміни виконує усі види робіт, передбачені програмою педагогічної практики;
- бере участь в установчій та підсумковій конференції;
- дотримується вимог адміністрації, правил охорони праці та внутрішнього розпорядку освітнього закладу;
- складає індивідуальний план роботи з педагогічної практики, узгоджує його з керівниками практики від ЗВО та загальноосвітнього закладу;
- здобувач повинен бути присутнім на базі практики за розкладом закріпленого за ним класу (з 1 уроку до останнього), але не більше 40 годин на тиждень, як правило, протягом 5 днів на тиждень, з урахуванням одного методичного дня для підготовки уроків та виховних заходів);
- веде щоденник практики;
- ретельно готується до проведення уроків та виховних заходів, складає план-конспект та надає його для перевірки вчителю-предметнику, класному керівнику та керівникам практики від ЗВО;
- присутній на уроках, виховних заходах своїх однокласників, бере участь у їх обговоренні;
- знаходиться разом зі своїм класом під час проведення усіх шкільних та позашкільних заходів, здійснює допомогу класному керівнику;
- по закінченню практики у відповідні терміни надає звітну документацію груповому керівнику та керівнику від факультету;
- вносить пропозиції щодо вдосконалення організації та проведення педагогічної практики.

Основними обов'язками керівника практики від навчального закладу є:

- чітке виконання всіх вимог і програми педагогічної практики;
- проведення інструктажів з проведення педагогічної практики, охорони праці та правил пожежної безпеки з закріпленою за керівником групою здобувачів-практикантів;
- контроль за проходженням педагогічної практики з боку здобувачів-істориків в середньому загальноосвітньому закладі – бази практики;
- контроль за дотриманням виробничої дисципліни серед здобувачів-істориків під час проходження ними педагогічної практики;
- відвідування уроків та позашкільних заходів, які повинні проводити здобувачі-практиканти в середньому загальноосвітньому закладі – бази практики;
- обов'язкова присутність і оцінювання залікового уроку здобувачів-практикантів в середньому загальноосвітньому закладі – бази практики;
- проведення (по можливості) профорієнтаційної роботи серед старшокласників середнього загальноосвітнього закладу – бази практики (з дозволу його керівництва);
- розгляд і усунення (ліквідація) конфліктів між здобувачами практикантами та представниками середнього загальноосвітнього закладу – бази практики (якщо такі будуть мати місце);
- організація та проведення підсумкового контролю для здобувачів за результатами проходження ними педагогічної практики.

Крім того, згідно виробничої необхідності середнього загальноосвітнього закладу – бази практики, здобувачі-практиканти можуть бути залучені його представниками до виконання інших заходів у ньому, але лише з дозволу керівника практики від факультету і на добровільних засадах.

Здобувачі - практиканти мають право з усіх питань, що виникають в процесі практики, звертатися до керівників практики від університету, адміністрації і вчителів загальноосвітнього закладу, вносити пропозиції по вдосконаленню навчально-виховного процесу, організації практики; брати участь у конференціях і нарадах; користуватися матеріально-технічною базою загальноосвітньої установи (бібліотекою, кабінетами і навчально-методичними посібниками, що знаходяться в них, технічними засобами, що можливо використовувати під час проведення уроків та виховних заходів та інше).

У разі невиконання вимог, що пред'являються до практиканта, він може бути усунений від проходження практики.

Здобувач, усунений від практики або робота якого на педагогічній практиці визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав навчальний план даного семестру.

Кожен здобувач веде Щоденник, у якому фіксує результати спостережень і аналізу навчально-виховної роботи з учнями.

Здобувачі, які проходили педагогічну практику, повинні підготувати і здати усі матеріали з неї не пізніше ніж через тиждень після завершення практики. У цей термін, керівники педагогічної практики повинні провести залік/іспит і виставити оцінки за її проходження.

Зміст педагогічної практики

Завдання педагогічної практики

здобувачів 4 курсу д/в спеціальності 032 Історія та археологія

1. Скласти індивідуальний план роботи здобувача-практиканта (Додаток 1);
2. Дати характеристику загальноосвітньому навчальному закладу, у якому здобувач проходив практику (Додаток 6);
3. Відвідати не менш ніж 40 уроків, з них до 20 уроків з історії (уроки вчителя-предметника, однокласників);
4. Провести не менш ніж 6 уроків історії з відповідним методичним забезпеченням (план-конспект уроку, наочність, дидактичні матеріали, тощо), один з них заліковий урок;
5. Скласти розгорнутий план-конспект залікового уроку (Додаток 3);
6. Взяти участь у обговоренні та аналізі залікових уроків здобувачів-практикантів, провести самоаналіз власного залікового уроку (Додаток 7);
7. Розробити план-конспект та провести виховний захід, зробити його аналіз (Додаток 4).
8. Взяти участь у обговоренні виховних заходів здобувачів-однокласників (Додаток 8).
9. Провести дослідження, підготувати психолого-педагогічну характеристику класного колективу (Додаток 9);
10. Провести профорієнтаційну бесіду з учнями закріпленого класу (або при наявності можливості 9 -11 класів);
11. Провести самоаналіз результатів педагогічної практики (Додаток 10);
12. Оформити Щоденник педагогічної практики, підготувати та захистити звіт з педагогічної практики.

Завдання педагогічної практики здобувачів 5 курсу з/в спеціальності 032

Історія та археологія

1. Скласти індивідуальний план роботи здобувача-практиканта (Додаток 1);
2. Дати характеристику загальноосвітньому навчальному закладу, у якому здобувач проходив практику (Додаток 2);
3. Відвідати не менш ніж 20 уроків, з них до 10 уроків з історії (уроки вчителя-предметника, однокласників);
4. Провести не менш ніж 2 уроки історії з відповідним методичним забезпеченням (план-конспект уроку, наочність, дидактичні матеріали, тощо), один з них заліковий урок;
5. Скласти розгорнутий план-конспект залікового уроку (Додаток 3);

6. Взяти участь у обговоренні та аналізі залікових уроків здобувачів-практикантів;
7. Розробити план-конспект та провести виховний захід (Додаток 4).
8. Взяти участь у обговоренні виховних заходів здобувачів-одногрупників.
9. Провести дослідження, підготувати психолого-педагогічну характеристику особистості учня (Додаток 5);
10. Провести профорієнтаційну бесіду з учнями закріпленого класу (або при наявності можливості 9 -11 класів);
11. Оформити Щоденник педагогічної практики, підготувати та захистити звіт з педагогічної практики.

Методичне забезпечення

Основні положення про проходження педагогічної (виробничої) практики здобувачами 3 та 4 курсів факультету історії та філософії містяться у:

1. Про освіту: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38-39.
2. Про вищу освіту: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37-38.
3. Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова. (Оновлення 2024 р.) Затверджено на засіданні Вченої ради ОНУ імені І. І. Мечникова, протокол № 14 від 25 червня 2024 р.
5. Освітньо-професійна програма підготовки бакалаврів по спеціальності 032 Історія та археологія. Схвалена Вченою радою ОНУ імені І.І. Мечникова, 28 лютого 2017 р.
6. Положення про порядок проведення практики здобувачів вищої освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова. Оновлена редакція. Затверджено на засіданні Вченої ради ОНУ імені І. І. Мечникова, протокол № 3 від 27 жовтня 2020 р.
7. Вейланде Л. В.-В., Синявська О. О. Організація педагогічної практики здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальностей 032 Історія та археологія та 033 Філософія. Методичні рекомендації для здобувачів та керівників практики / Факультет історії та філософії ОНУ імені І. І. Мечникова. Одеса, 2020. 30 с.

Форми та методи контролю. Підбиття підсумків практики.

Оцінка якості виконання педагогічної практики здійснюється у формі поточного та підсумкового контролю. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Оцінка з педагогічної практики об'єднує три складові:

- оцінка керівника від бази практики (за характеристикою вчителя-предметника та класного керівника; Звіт без цієї оцінки не приймається на перевірку керівником від Університету);
- оцінка роботи здобувача-практиканта груповим-керівником від факультету.

Поточний контроль враховує:

- якість виконаних здобувачем завдань з педагогічної практики, представлених у Щоденнику педагогічної практики;
- систематичність та активність роботи здобувача під час проходження педагогічної практики;
- дотримання здобувачем вимог керівника щодо структури, змісту, оформлення, графіку виконання, подання на перевірку та захисту звіту з педагогічної практики.

Критерії оцінювання

Педагогічна практика здобувачів у середньому загальноосвітньому навчальному закладі оцінюється за видами діяльності відповідно до розробленої системи балів:

Об'єкти оцінювання	Бали
I. Організаційно-педагогічна робота	5
<ul style="list-style-type: none">• ознайомлення з навчальним закладом, режимом його роботи і правилами внутрішнього розпорядку;• ознайомлення з кабінетом історії та його матеріальною базою;	
II. Навчально-виховна робота	40
<ul style="list-style-type: none">• знайомство з навчальним планом, робочими програмами, календарно-тематичними, поурочними планами з дисципліни;• спостереження процесу навчання (відвідання уроків);• аналіз основних напрямків професійної діяльності вчителя (аналіз відвіданих уроків);• підготовка дидактичних, наочних матеріалів до уроків;• проведення пробних уроків з предмету;• розробка плану-конспекту та проведення залікового уроку;• участь у обговоренні та аналізі власного уроку, уроків здобувачів-одногрупників.	
III. Позакласна виховна робота	40
<ul style="list-style-type: none">• знайомство з планом виховної роботи школи, класного	

керівника; <ul style="list-style-type: none"> • знайомство з класним колективом, бесіда з класним керівником, вчителями, шкільним психологом, ознайомлення з особовими справами; • відвідання позакласних виховних заходів класного керівника, здобувачів-одногрупників; • підготовка, розробка плану-конспекту та проведення позакласного виховного заходу у класі, за яким закріплений студент-практикант; • обговорення та аналіз власного позакласного заходу та проведених позакласних заходів одногрупників; • проведення профорієнтаційної роботи; • психолого-педагогічне дослідження та написання психолого-педагогічної характеристики на учня (класний колектив). 	
IV. Методична робота	5
<ul style="list-style-type: none"> • відвідати й взяти участь в обговоренні уроків досвідчених вчителів-предметників; • ознайомлення з планом роботи методоб'єднання вчителів за фахом; • участь у засіданні методоб'єднання вчителів за фахом (у разі можливості). 	
V. Дослідницька робота	5
<ul style="list-style-type: none"> • аналіз досвіду педагогічної практики, заповнення щоденника, підготування звіту з педагогічної практики; 	
VI. Дисциплінованість, активність, творчий підхід під час проходження педагогічної практики	5
Разом	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендовані джерела та інформаційні ресурси

Нормативні документи

1. Закон України «Про освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
3. Закон України «Про вищу освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Державний Стандарт базової середньої освіти. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/novaukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>
5. Професійний Стандарт вчителя. Режим доступу: https://rada.info/upload/users_files/41868892/77dd4226add8e617afd9889da11634d8.pdf

Основна

6. Бондаренко Г. В. Теорія та методологія історії. Програма й тестові завдання, основи курсу, словник понять і категорій : навч. посіб. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. 196 с.
7. Вейландє Л. В.-В., Синявська О. О. Організація педагогічної практики здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальностей 032 Історія та археологія та 033 Філософія. Методичні рекомендації для здобувачів та керівників практики / Факультет історії та філософії ОНУ імені І. І. Мечникова. Одеса, 2020. 30 с.
8. Вступ до методики викладання історії в школі : консп. лекції / уклад. : А.В. Мінаєв, Т.В. Мінаєва. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 20 с.

9. Горохівський Петро Іванович Методика викладання історії: Курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання. Умань : ПП Жовтий О.О, 2013. 294 с.
10. Маринченко Г. М. Методика викладання історії у ЗЗСО: матеріали для організації самостійної роботи під час дистанційного та змішаного навчання: навчально-методичний посібник. Миколаїв: видавець Румянцева Г. В., 2022. 209 с.
11. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації / Уклад. І. Коберник, З. Звinyaцьківська. Київ. 2020. 70 с.
12. Пометун О. І. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі: метод. пос. Київ: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 208 с.
13. Яковенко Г.Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків : Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.
14. Яновська Л. Г. Методика викладання історії та історичних дисциплін: словник-довідник. Одеса: 2020. 100 с.

Додаткова

15. Алексеєва С. Особливості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення: сучасні онлайн-ресурси. *Український Педагогічний журнал*. 2023. №1. С.59–65.
16. Баюк Г. Загальноосвітня школа – основа краєзнавчої освіти школярів (на матеріалах Волинської області). *Освітнянське краєзнавство : досвід, проблеми, перспективи : зб. матеріалів XII Всеукр. наук. іст.- краєзн. конф., присвяченої 200-річчю від дня народження українських просвітителів І. Вагилевича та М. Шашкевича* (Івано-Франківськ, 6–7 жовт. 2011 р.). Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2011. С. 65–72.
17. Бугрій В. С. Шкільне краєзнавство в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) : [монографія]. Суми : Мак Ден, 2011. 340 с.
18. Бурлачка М. Діджиталізація освіти під час викладання історії України в умовах воєнного стану. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 55. Том 1. С.216-221.
19. Бухтярова С. Д. Історія України в школі та виші : проблема спадковості та новаторства. *Сучасні напрями гуманітарних дисциплін у середніх та вищих навчальних закладах: мова, література, історія : матеріали доп.*

Міжнар. наук. конф. (Горлівка, 14–15 квіт. 2011 р.) : Ч. І. Горлівка : Видво ГДПШМ, 2011. С. 194–197.

20. Вишняк О. І. Соціологічний аналіз ставлення громадян України до історичних постатей. *Національна та історична пам'ять : зб. наук. праць*. Вип. 2. К. : ДП «НБУ «Пріорітети», 2012. С. 168–177.
21. Вівсяна І. Підготовка вчителів історії до формування просторової компетентності учнів. *Теорія та методика навчання суспільних дисциплін: науково-педагогічний журнал*. Вип. 9, СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2021. С. 15-18.
22. Возна З. Можливості краєзнавчих студій у розвитку полікультурної компетентності. *Історія в рідній школі. Науково методичний журнал*. 2020. Листопад–грудень. № 6 (224). С. 14–18.
23. Гирич І. Варіант проблемно-тематичного принципу побудови програми з історії України для 10 класу. *Історія в школах України*. 2010. № 3. С. 26–31.
24. Гончарова Н. Зворотній зв'язок у дистанційному викладанні історичних дисциплін. *Грааль Науки*. №23 (грудень, 2022). С. 455-457.
25. Дистанційне та змішане навчання в школі. Путівник / Упоряд. І.П.Воротникова. Київ: Київський університет ім. Б. Грінченка. 2020. 48 с.
26. Добржанський О., Дутчак І. Краєзнавчий аспект у навчальній і науково-дослідній роботі в закладах освіти в умовах воєнного стану. *Історико-політичні проблеми сучасного світу: Збірник наукових статей*. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2023. Т. 47. С.289-296.
27. Історія в термінах поняттях: довідник : навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Орлової. Вишгород : П. П. Сергійчук М. І., 2014. 732 с.
28. Мисан В. Полікультурність у змісті шкільної історії: вимога часу чи забаганка науковців? *Історія в сучасній школі*. 2012. № 5. С. 23–26.
29. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації / Уклад. І. Коберник, З. Звиняцьківська. Київ. 2020. 70 с.
30. Пометун О., Гупан Н. Візуальні джерела у підручнику з історії як засіб розвитку критичного мислення учнів. *Проблеми сучасного підручника*. 2020. Випуск 24. С. 241–255. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2020-24-241-255>.
31. Шляхи реалізації концептуальних засад НУШ при вивченні історії у закладі загальної середньої освіти: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 16–17 жовтня 2020 р. Тернопіль: Видавництво ТНПУ, 2020. 82 с.

32. Положення про загальноосвітній навчальний заклад (статут середнього загальноосвітнього навчального закладу – бази практики).
33. Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів (документація бази практики).
34. Методичні рекомендації щодо оформлення кабінету історії (документація бази практики).

Електронні інформаційні ресурси

1. Офіційна сторінка Міністерства освіти і науки України - Загальна середня освіта // <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita> (Звідти здобувачи-практиканти повинні знайомитися з офіційно затвердженими програмами з Історії України, Всесвітньої історії та інших предметів, а також користуватися підручниками по відповідним дисциплінам, які використовуються в школах України).
2. Офіційний сайт Українського центру оцінювання якості освіти // <http://testportal.gov.ua/> (на даному сайті здобувач-практикант може отримати усю інформацію щодо зовнішнього незалежного оцінювання).
3. Офіційний сайт Одеського обласного інституту удосконалення вчителів // <http://ooiuv.odessaedu.net/> (на сайті здобувач-практикант може ознайомитися більш ретельно і в оптимізованих для вчителів формах з усією навчально-педагогічною документацією сучасних шкіл України, концепцією «Нова українська школа» в практичному втіленні як пілотний проект в низці шкіл міста та області, отримати інформацію про всі позашкільні заходи Одеської області. На сторінці корисні посилання - // <http://ooiuv.odessaedu.net/uk/site/links.html>, здобувач-практикант може знайти адреси всіх педагогічних установ України, які пов'язані з середньою школою і знайти будь яку інформацію для себе (включаючи розробки уроків, педагогічні інновації окремих вчителів тощо)).
4. Веб сайт Освіта. Режим доступу: <https://osvita.ua/school/89978/>
5. Відео-уроки історії. Режим доступу: <https://1plus1.video/urokiistoriyi-z-oleksandrom-alforovim/2022>
6. Віртуальна школа від ІППОЧО. Режим доступу: http://ippobuk.cv.ua/?page_id=866
7. Всеосвіта. Бібліотека методичних матеріалів для вчителів. Режим доступу: <https://vseosvita.ua/>
8. Всеукраїнська асоціація викладачів історії та суспільних дисциплін «Нова доба». URL: <https://www.novadoba.org.ua>
9. Загальна середня освіта (Сайт Міністерства освіти і науки України). URL:<https://mon.gov.ua/ua/tag/zagalna-serednya-osvita>

10. Історія в школі. URL: <https://www.historyua.com>
11. Критичне мислення для освітян // Платформа масових відкритих онлайн-курсів Prometheus. Режим доступу: https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/coursev1:CZ+CTFT101+2017_T3/home
12. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua
13. Модельні навчальні програми від Академії української преси. Режим доступу: <https://www.aup.com.ua/mediaosv/navchalniprogramy/>
14. На урок. Бібліотека методичних матеріалів для вчителів. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/biblioteka/istoriya-ukra-ni>
15. НУШ. Уроки історії. Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/uroky-istoriyi-v-shkoli-novi-navchalniprogramy-ta-komentari-vchyteliv/>
16. Офіційний сайт бібліотеки «Культура України». Постійна адреса: <http://elib.nplu.org>
17. Офіційний сайт Інституту історії НАН України. Постійна адреса: <http://www.history.org.ua>
18. Офіційний сайт НБ ОНУ імені І. І. Мечникова. Постійна адреса: <http://library.onu.edu.ua>
19. Офіційний сайт Одеської національної наукової бібліотеки. Постійна адреса: <http://odnb.odessa.ua/>
20. Програма підтримки освітніх реформ в Україні. Режим доступу: <https://www.schools-for-democracy.org/onlain-resursy/toolbox>
21. Уроки історії дистанційно. Режим доступу: http://yuliyavolodko.ucoz.net/index/uroki_istoriji_ukrajini_distancijno_bezkos_htovni_resursi/0-74
22. Цікаві форми проведення уроків. Методичні матеріали та розробки уроків. Режим доступу: <https://historybook.netlify.app/lessons/>
23. Шкільне життя. Методичні матеріали для вчителів. Режим доступу: <https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-istoriji/>